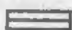
„Ateities“ leidinys № 6.

„Be Bažnyčios nėra išganymo“

(Dogmos ir teologijos mokslas).

Iš prancuzų kalbos vertė

Br. Bumšas.

K A U N A S,
Saliamono Banaičio spaustuvė
1913.

„Be Bažnyčios nėra išganymo“.

(Dogmos ir teologijos mokslas[1]).

Aksioma, kad „be Bažnyčios nėra išganymo“ daugeliui išrodo kažkokia baidyklė. Nuo Voltaire'o ir Jean Jacques Rousseau'o laikų, kiek tai buvo paleista pasaulin išniekinančių pasityčiojimų, apsiputojusių burnojimų prieš barbariškąjį mokslą, prieš viduramžio ir tų laikų liekanas, kuomet netik degindavo klaidatikius, bet kuomet iškeikdavo kiekvieną, kurs tyčiomis, ar netyčiomis, tikėdavo kitaip, negu Rymo katalikiškoji, apaštališkoji Bažnyčia! Dar ir šiandiena gerokas katalikų skaitlius, užėjus minčiai, arba kalbai netikėlių tarpe apie tą dalyką, jaučiasi jei ne suirę tikėjime, tai bent suvaržyti savo maldingume. Daugelis labai geidžia slapta, idant, katalikiškas mokymas saugotusi šio dalyko nekušinęs, idant paliktu šį dogmatą lotiniškose knyngose, iš kurių nieks jo neištrauktu.

Bet tikintiesiems tylint, netikėliai mums jį be perstojo primena, ir apologetai noroms nenoroms priversti yra atsakinėti į tuos nuolatinius užpuldinėjimus. Tų apologetų tarpe daugelis lengvai darbą atlieka ir tariasi viską pasakę, jeigu atskyrę Bažnyčios kuną nuo dušios, puikiai tvirtina, jog išganymo užpelnymui užtenka prigulėti prie Bažnyčios dušios, neprigulint prie Jos kuno. Jie užmiršta, jog baisi aksioma senoviškoj prasmėj reiškė prigulėji-

[1]) Cfr. *Bainvel*: „Hors de l'Église, pas de salut“. Etudes de la Compagnie de Jésus, tome 132, 49 année 5 août 1912.

mą prie Bažnyčios kuno. Ir jeigu priešai nebutu patįs nežinėliais, galėtu puikiausiai tai išrodyti, pasiremdami ne tik senovės tekstais, bet ir kuoaiškiausiais tvirtinimais naujųjų ir žymesniųjų teologų. Ir taip galėtu jie priversti tuos apologetus arba pamesti senąjį lig šiol teologijoj ir Bažnyčios mokyme tebegyvuojantį dogmatą, arba priimti jį senovei priešingoj prasmėje, kas taipgi nesutiktu su katalikiška mintimi. Dalyką dar labiaus gadina nesutikimas pačių teologų tarpe, nes kaikurie pasitenkina atsakymu, kurs mums aiškiai matos neužtenkamas.

Taip dalykui stovint, bus gal ne be naudos iš naujo atkreipti domą į pragarsėjusią aksiomą ir į paslėptą joje doktriną. Darbas toks atneš dvejopą naudą. Padės jis skaitytojui išsidirbti sau, jei ne švitinas[1]), tai bent aiškias idėjas apie šį svarbų katalikų mokslą, padės save apšviesti, o reikalui atėjus ir nuo kitų apsiginti. Beto, užsiimantiems dogmatiškais klausimais, tyrinėjantiems sąryšius tarp teologijos ir dogmos, duos jis puikią progą geriaus pažinti sąryšį tarp apreikštos tiesos ir jos oficialės formulos, tarp dogmato ir teologijos, tarp tikėjimo dovanos ir moksliško jos sutvarkymo.

Tečiaus pradžioj neprošali bus padėjus porą aptarimų, idant skaitytojas aiškiai galėtu suprasti tuos išsireiškimus, kurie išguldinėjimo bėgyje tankiaus pasitaikys.

Bažnyčios kunas yra tai visuomene tikinčiųjų, sujungtų vienodu tikėjimu, vienodu sakramentų vartojimu, klausančių bendrų savo ganytojų, vartojančių Kristaus, dieviško Bažnyčios įsteigėjo, įsakytas priemones dorai ir išganymui įgyti. Kitaip sakant, Bažnyčios kunas yra tai matoma draugija, Jezaus Kristaus įsteigtas hierarchiškas organizmas Jo religijai įsikunyti. Bet tas kunas nėra be dušios.

Bažnyčios dušia plačiausioj prasmėj yra tai rinkinys visų viršgamtinių Dievo dovanų, kuriomis Viešpats Jezus teikėsi apipilti savo Bažnyčią: tai tiesos malonė, surišta su neklaidingu mokymu, tai šventumo malonė, sujungta su Jos Atnaša, Jos sakramentais, maldomis etc., amžinas

---

[1]) Apie Rietavą retkarčiais vartojamas žodis, reiškia „olśniewający“ jasniejący“. Pavartojau jį prasmėje a d a e q u a t u s.

tverimas neklaidingume, šventume, vienybėj, ir visuotinume. Kadangi tas dovanas Bažnyčiai suteikia šv. Dvasia gaivinanti Jos kuną, kaip dušia gaivina musų kuną, todėl Šventoji Dvasia vadinama yra neretai Bažnyčios dušia. Bet ne tokioj prasmėj sutiksime tą išsireiškimą šiame tyrinėjime.

Sakoma taipgi, kad teisingieji yra Bažnyčios dušia, nes tik juose gyvena pašventinanti malone, kuri yra to socialio kuno gyvybės pradžia. Tokioj prasmėj sakoma: p r i g u l ė t i p r i e B a ž n y č i o s d u š i o s.

Kalbant be tolesnio aiškinimo apie p r i g u l ė j i m ą p r i e B a ž n y č i o s suprantama prigulėjimą prie Bažnyčios kuno, arba kitoniškai prie matomosios Bažnyčios, kuri viena tikrai sakant sudaro draugiją. Taigi prigulėti prie Bažnyčios reiškia buti matomosios Bažnyčios, Jos kuno sąnariu. Širdimi gi, noru „voto“ prigulima prie Jos, kuomet dar nėsant Jos sąnariu, norima juomi tapti. Toksai noras gali buti matomas, kaip antai pas katekumenus, arba slaptas, kuomet lig dar nepažinus Bažnyčios trokštama Dievo valią pildyti. Koksai buna tas slaptas troškimas prigulėti prie Bažnyčios—pamatysime šio tyrinėjimo bėgyje.

I.

Dogmatas musų aksiomoje išreikštas sujungtas yra artimai su pamatinėmis krikščionių religijos tiesomis. Neketiname čionai tas tiesas prirodinėti, nes tai daroma teologijos traktatuose apie Įkunitąjį Žodį, apie Jezų Išganytojį, apie Tikėjimą, apie Bažnyčią. Užteks tat čia juos priminus.

Tik Jezuje ir per Jezų tegalima išsigelbėti, pagal šv. Petro žodžiu, ištartų sanhedrine išgydžius stabu ištiktąjį. Norint dalyvauti Jezaus nuopelnuose ir atpirkimo vaisiuose, reik tikėti į Jezų. „Kas neįtikės, bus pasmerktas“. Paties tikėjimo neužtenka, reikalingi drauge gailesys už nuodemes ir, žinoma, meilė ir geri darbai. Beto reikalingas dar vienas daiktas: krikštas, atgimimo sakramentas, įkuniją mus į Jezų ir Jo Bažnyčią. Jezus tarė Nikodemui: „Kas neatgims iš vandens ir Dvasios, negal įeiti į

Dangaus karalystę". Apaštalai taipogi tuojaus po Sekminių krikštijo įtikėjusius. Buvo tai apeiga įvedybų į naują visuomenę, į išganymo draugiją, ant Kristaus tikėjimo pamato pastatytąją.

Ypač šv. Povilas taip nuolat mokina savo laiškuose. Nuo to laiko Bažnyčia pasidaro butinai išganymui reikalinga taip pat, kaip patsai Jezus. Šv. Petras jau vartoja pragarsėjusį vėliaus palyginimą Bažnyčios su Nojaus laivu: kaip laive tik esantieji teišsigelbėjo nuo visuotinojo tvano, taip tik Bažnyčion įeinantieji per krikštą — bus išgelbėti. Užtat pirmieji krikščionis mėgdavo save lyginti su skenduoliais gailiaširdingai išgelbėtais ir patalpintais laive—Bažnyčioj, kuomet likusieji už laivo krantų turės pražuti. Bažnyčia jiems buvo išrinktųjų, išgelbėtųjų draugija, arba stačiai išganymo draugija[1]).

Tas pats mokslas išreikštas yra ir pas šv. Tėvus. Taip šv. Irenėjus sako: „Kur Bažnyčia, ten Dievo dvasia, kur Dievo dvasia, ten Bažnyčia ir visoki malonė"[2]).

Taigi sulig Irenėjaus mokslo tie tik turi Kristaus dvasią, t. y. viršgamtinį gyvenimą, kurie sudaro Bažnyčią. Tą patį išreiškia jis sakydamas, kad „apaštalai sukrovė Bažnyčios iždan visą tiesą, idant kiekvienas galėtu norėdamas pasisemti iš tenai gyvenimo vandens. Nes Ji yra gyvenimo anga"[3]). Aišku, kad norint turėti teisę

---

[1]) Negalima sakyti, kad pirmieji krikščionis manė, buk Bažnyčią, sudarą vien tik išrinktieji, arba buk kiekvienas krikštą priėmęs busiąs išganytas. Išreiškiamas čia tik įsitikėjimas laivan patekusiųjų, kuomet aplinkui visi likusieji skendynėje žuna.

Jie žino, jog laivas tiesiai plaukia uostan, o ar kartais, kas-nors iš plaukiančiųjų nebus atmestas, apie tai jie negalvoja.

[2]) Contra haereses l. III c. 24 n. I (Migne III, 266). Ta pati mintis eina per visą kontekstą. Kalbėdamas apie tikėjimą, sako, jog mes jį gavome iš Bažnyčios. „Nes, priduria toliaus, Bažnyčiai tai suteikta liko ši Dievo dovana, kaip antai kitados materijai buvo suteiktas dieviškas įkvėpimas, gaivinantis negyvus sąnarius; Jai suteikta yra Kristaus dovana, šventoji Dvasia, negedimo pradovis, musų tikėjimo tvirtumas, laiptai prie Dievo. Ištikro, juk-gi Bažnyčiai suteikė Dievas, kaip sako šv. Povilas, apaštalas, pranašus, mokytojus ir kitus Dvasios veikalus; jei kas nesiskubina Bažnyčion ir patsai nuo savęs gyvybę šalina, negal čia dalyvauti". Čia prasideda jau privėstas sakinys. Ir taip užbaigia: „Užtat tie, kurie, nedalyvauja Dvasioje, ne gal buti tos motinos penimi". Panašių išsitarimų pas šv. Irenėju—daugybė.

[3]) Contra haereses l. III c. 4 n., (Migne VII 855).

Bažnyčios turtais naudotis, reikia prie jos prigulėti. Šv. Ciprionas išreikšdamas šią tiesą savo kningoje: „Apie Bažnyčios vienybę", vartoja dar stipresnius žodžius. Užtenka priminti pragarsėjusią formulą, kuri visas kitas sutraukia kruvon: „Nieks negal turėti Dievo Tėvu, kuriam Bažnyčia—nėra motina"[1]). Krikščioniškoji tradicija nuolat atkartoja tą mokslą. Randame jį santarybų nutarimuose, maldose, teologų apie Bažnyčios butinumą tezėse, randame jį ir pamoksluose, pagaliaus ir tikinčiųjų nuomonėse. Daugumas iš jų neturi aiškaus supratimo nei apie netikėlių išganymą, nei apie vaikų be krikšto mirusiųjų buvį; bet visi žino ir kartoja, kad išganymas tik Bažnyčioj.

Yr kalbama čia apie matomąją Bažnyčią, į kurią įeinama per krikštą, apie Bažnyčią, prie kurios prigulėti nustojama per atskalą arba klaidatikystę, apie Bažnyčią hierarchišką, kurioje anot šv. Ignoto Antiokiečio, „vyskupo reikia klausyti, kaip paties Kristaus", apie Bažnyčią, kurią dokumentai aiškiai vadina visuotinaja, apaštališkąja, rymiškaja Bažnyčia. Vatikano santaryba tos tiesos neaptarė; vienok be abejo butu tai padarius, kad nebutu pritrukę laiko; nes projektuojamųjų nusprendimų eilėje randame ir projektą dogmatiško mokslo „De Ecclesia Christi". Pagaliaus Pijus IX jau anksčiaus buvo tą katalikų dogmatą aptaręs[2]).

Taigi dogmatu yra, kad išganymas galimas tik Bažnyčioj ir tai Bažnyčioj matomojoj, hierarchiškoj, žodžiu Rymo katalikų Bažnyčioj.

Betgi priešais stovi šv. Povilo mokslas, kad Dievas trokšta viso pasaulio išganymo be išimties. Aiškus yra Bažnyčios mokslas, jog iš nekaltųjų nieks neprapuls; jog Dievas musų neapleidžia, jei mes patįs Jo neapleidžiame; jog

---

[1]) De unitate Eccles c. 6 (Migne IV 503).

[2]) Oficialius Bažnyčios ir šv. Tėvų žodžius apie šį klausimą galima rasti teologijos traktatuose „apie Bažnyčią". Pavyzdžiui: *Card. L. Billot*: „De E-sia Christi" 1 3 ed. Prato 1909. thesis II p. 101—122. Taipogi: „Enchiridion Symbolorum" — *Denzinger--Bannwart'o* 11 ed. Frib. Br. 1911. „Index systematicus": „Est omnibus ad salutem necessaria, „extra quam nulla salus" nec remissio peccatorum". Tėvų šventųjų nuomones rasi: Enchiridion Patristicum. *Rouet de Jaurnel.* Fr. Br. 1911. Index theologicus № 47.

nei vienas neatsakys už priedermių neišpildymą del nepergalimo nežinojimo. Negana to. Niekas katalikų neprieštarauja ir negali prieštarauti, nesipriešindamas Bažnyčios mokslui, jog galima išsigelbėti, jog esama išrinktųjų protestantų, atskalunų ir stabmeldžių tarpe.

Ši antroji tiesos dalis nevisuomet, rodos, taip aiškiai budavo suprantama ir taip iškilmingai išpažįstama, kaip mokslas apie Bažnyčios butinumą. Galima net keletą mokytų katalikų privesti, kurie priešingą mokslą priskaitydavo prie Bažnyčios mokslo[1]). Bet-gi niekuomet Bažnyčioj nebuvo pranykusi žinia apie Dievo troškimą išganyti visą pasaulį, suteikti visiems geros valios žmonėms išganingų malonių; niekuomet nebuvo manoma, kad kas norint pražutu be asmeniškos kaltės. Labiausiai graikų Bažnyčios rašytojai pripažindavo, jog pasklidusi Žodžio šviesa visuomet žibėjo ir tebežiba net už Dievo tautos ir Bažnyčios ribų. Patsai šv. Augustinas taip netikėliams ir klaidatikiams aštrus, bent savo su pelagionais kovoje, nesvyruodamas pripažįsta, jogei daugelis prie Bažnyčios neprigulinčiųjų, Dievo akyse prie Jos priklauso; jogei Dievas daug turi mums nežinomų priemonių jiems apšviesti ir apskritai išganymui tvarkyti be paprasto prie Bažnyčios prigulėjimo.

Taigi stovime čia priešais dvejų tariamai viens kitam prieštaraujančių tvirtinimų: iš vienos pusės — Dievo įsteigtų ir Kristaus suteiktų priemonių butinas reikalingumas, taip jog jų nevartojant negalima pasiekti išganymo; iš antros pusės — nepergalimo nežinojimo teisinimas, gailiaširdžio Dievo del visų gerybė, visiems žadėtos išganingos malonės,—taip jog asmeniškai nuo kiekvieno priguli išsigelbėti ir savo pražuties ant Dievo versti nebegalima. Taip tat atrodo tas klausimas, kilstąs kiekvienam teologui ir kiekvienam protaujančiam apie savo tikėjimą katalikui. Ir kilsta jis netik užėjus kalbai apie Bažnyčios butinumą musų išganymui; jis yra sujungtas ir su krikštu ir su

[1]) Taip Xavier de Maistre tarėsi priverstas esąs tikėti, kad jo žmona Sofija, atskalunė, turės pražuti. Jis šią doktriną paėmęs buvęs iš vieno katalikų kunigo, kurio jis klausęs patarimo; žinotina tik butu, ar atsakymas tapo gerai suprastas.

Kristu-Dievu, su tikėjimu, be kurio pasak „Gromatos Žydams“ negalima Dievui įtikti. „Jokiu budu negalima be tikėjimo turėti dalies su Dievo sunumis“, aiškina Vatikano santaryba, nes nei vienas be jo negal buti išteisintas. Mes ketiname čionai tą klausimą tiek tik gvildenti, kiek jis rišasi su Bažnyčios reikalingumu išganymui[1]).

Bet ką čia pasakysime vien iš to atžvilgio, pritaikinama yra su mažomis atmainomis ir prie likusiųjų panašių klausimų.

Aiškus dalykas, jog nebus galima išrišti problemos atmetant viena iš tariamai sau prieštaraujančių tiesų, nei atmetant abidvi, kaip tai racionalistų daroma. Bet reiks sutaikinti priešingumus. Jeigu sutaikinimas ir neišrodys mums pilnai užtenkančiu (kaip antai problema pasekmingos malonės ir žmogaus liuosybės), nebus tai vienok užtektina priežastis tiesai atmesti. Juk gi žinome, kad musų pažinimas yra apribotas, kad dievybė visur Ir visaip mus perviršija. Tuotarpu pradėsime nuo negativaus išrodinėjimo: reiks bent nurodyti, kad aiškiai matomo prieštaravimo tų dviejų tikėjimo tiesų tarpe visai nėra.

Taigi pradžioj trumpai peržiurėsime įvairius išrišinėjimo budus, idant visus apsvarsčius tą iš jų išsirinktumėm, kurs pasirodys teologiškiausiu, racionaliausiu, artimiausiu tiesai ir labiausiai dildančiu keblumą.

II.

Kilus užmetinėjimams tankiai tikinčiųjų atsakoma, kad g e r o n o r o, girdi č i a u ž t e n k a. Toks aiškinimas naikina prie Bažnyčios prigulėjimo priedermę ir plačiai atidaro duris religijiniam indiferentizmui. Prieš tokią pakraipą nekartą kildavo Bažnyčia prisilaikydama ir primindama senovės paliktąją aksiomą.

Kiti, kaip jau pradžioj matėme, atskirdami Bažnyčios kuną nuo dušios, tvirtina, jog reikia prigulėti prie B a ž n y-

---

[1]) Visame savo platume klausimas, gvildenamas yra pas *M. Capéran*: Le Problème du salut des infidèles. Paris 1912.

čios dušios; prigulėjimas-gi prie Jos kuno nėsąs butinai reikalingas. Aiškinimas nėra klaidingas, galima bent jį padaryti priimamu. Bet gi nėra jis užtektinas. Nes priešui lengvas yra užmetimas. Gal jis pasakyti, kad senovėj ir dabar dar reikalaujama prigulėjimo prie Bažnyčios kuno. Ir negalima priparodyti, kad jis netur tiesos. Negana to, kilsta klausimas apie sąryšį tarp Bažnyčios kuno ir dušios. Ir čia apologetas lengvai gali susipainioti arba viską pašvęsti geros valios teisėms.

Tos pačios rųšies buvo skirstymas Bažnyčios matomos nuo nematomosios. Jis taipgi nebuvo tinkamas, nes minėtoji aksioma aiškiai rodė matomąją Bažnyčią.

Beto negalima to skirstymo priimti, neaptarus sąryšio tarp matomosios ir nematomosios Bažnyčios; kitoniškai butu tai tik klausimo pastumėjimas, o ne išrišimas.

Kiti vėl apologetai, o jų tarpe yra ir žymesniųjų, priėmę atskyrimą Bažnyčios dušios nuo kuno, žengia dar vieną žingsnį artyn, bet pilnai darbo neužbaigia. Butent, išskiria jie priemonės butinumą ir įsakymo butinumą. Priemonės butinumas, sulig jų, neprileidžiąs nei paliuosavimo nei išimties; kas čia nevartoja priemonės, kaltas ar nekaltas, tikslo nepasieks. Kitaip esą su įsakymo butinumu; čia nežinojimas ar negalėjimas gali išteisinti[1]). Toks aiškinimas išroda užtektinu net stipriems teologams. Betgi nevisai jis sunkenybę dildo.

Visupirma maž teužgriebiama senovės nuomone. Nes šventieji Tėvai apie prigulėjimą prie Bažnyčios kalba taip aiškiai ir tvirtai, taip griežtai ir visuotinai išsireikšdami, jog sunku yra sakyti juos bekalbant vien apie įsakymo butinumą. Be abejo manė jie apie tuos, kurie įsikibę į savo nuomones priešinasi tiesai, kurie leidžia save geiduliams apjakinti. Dar gi kalba jų apie Bažnyčios butinumą nėra tokia, kaip apie kitus Dievo įsakymus. Gan daug yra tokių vietų, kur sakoma, jogei anapus Bažny-

[1]) Pamatas tokiam dalinimui yra tame, kad atsitinka, kuomet vien tik nuo priemonių vartojimo priguli tikslo pasiekimas, ir tai vadinama priemonės butinumu, pav. valgis gyvenimo užlaikymui. Prisakymo butinumas yra tuomet, kuomet įsakytas arba uždraustas veiksmas pats vienas yra tik tolimai arba ir visai nėra surištas su tikslu.

čios, kad ir didžiausi, kad ir skaitlingiausi geri darbai eina niekais. Reikia esą įeiti Arkon, norint išsigelbėti. Prisiminę apie atskirtuosius nuo Bažnyčios kuno, bei pildančius savo priedermes pagal išgalių ir Dievo malonės, jie kuotankiausiai sako, kad tokie žmonės esą Bažnyčioj širdimi, kad Dievas tokius laikąs savaisiais, norint kunu jie gyventu Jo nepriętelių tarpe. Daug neskirstinėdami jie mato, kad Bažnyčia yra butina išganymui priemonė. Ir tokį mokslą randame pas žymiausius teologus; tokį mokslą randame ir sumanyme pristatytame Vatikano santarybos apsvarstymams 1870—1871 metais[1])

Tiesa, tas sumanymas neapturėjęs oficialio patvirtinimo, neturi oficialės vertės. Bet patsai faktas, kad teologai, sumanymo vedėjai, statė jį santarybos patvirtinimui, nurodo, kad jiems ta doktrina rodėsi nepaliečiamu, nepajudinamu Bažnyčios mokslu. Šiandiena gi juk visi teologai tvirtina, kad krikštas butinas yra priemonės butinumu; idant sutaikinti tą krikšto reikalingumą su aiškia ir visiems žinoma tiesa, jogei kentėtojo vainikas, duoda išganymą ir be krikšto,—įvestas juk yra kataliku mokyme net katekizmo vadovėliuose aiškinimas, jog kraujo, arba troškimo krikštas dapildąs vandens krikštą. Bet jeigu krikštas yra butinas priemonės butinumu, tą patį reikia pasakyti ir apie Bažnyčią. Nes krikštas yra vien tik įkunijimu į Jezų per įkunijimą į Jo mystiškąjį kuną-Bažnyčią. Tai-

---

[1]) To sumanymo perskyrimas VI užvardytas šitaip: „Bažnyčia yra iratgija absoliučiai butina išganymui pasiekti“. Sumanymas paduoda kartu savo tvirtinimo prirodinėjimus Šventojo Rašto žodžiais pasiremdamas. Štai jis visas: „Hinc omnes intelligant, quam necessaria ad salutem obtinendam societas sit Ecclesia Christi. Tantae nimirum necessitatis, quantae consortium et conjunctio est cum Christo capite et mystico eius corpore, praeter quod nullam aliam communionem ipse nutrit et fovet tanquam Ecclesiam suam, quam solam dilexit et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huius modi, sed ut sit sancta et immaculata. Idcirco docemus Ecclesiam non liberam societatem esse, quasi indifferens sit ad salutem eam sive nosse sive ignorare, sive ingredi, sive relinquere; sed esse omnino necessariam et quidem necessitate non tantum praecepti dominici quo Salvator omnibus gentibus eam ingrediendam praescripsit; verum etiam medii, quia in instituto salutaris providentiae ordine, communicatio sancti Spiritus participatio veritatis et vitae non obtinetur, nisi in Ecclesia et per Ecclesiam, cuius caput est Christus.

gi negalima sakyti, buk prigulėjimas prie Bažnyčios esąs reikalingas tik kaipo įsakymo pildymas.

Taip-pat yra su katalikų mokslu apie be krikšto mirusių vaikų likimą. Įsakymo pildyti jie dar nesugeba, jeigu tat dangaus laimės netenka, tai delto, kad butinos priemonės nevartoja. O teologai šią doktriną skelbia, pasiremdami Jezaus Nikodemui ištartais žodžiais: „Nieks negal įeiti į Dievo karalystę, jeigu neatgims iš vandens ir Dvasios". Taigi ir iš čia darome išvadą, jog prigulėjimas prie Bažnyčios nėra tik įsakymas, bet ir butina priemonė.

Ta pati išvada kilsta lygiai ir iš mokslo apie prigulėjimą prie Bažnyčios dušios. Visi teologai pripažįsta, kad tas prigulėjimas reikalingas yra priemonės butinumu. Daugelis iš kalbančiųjų apie prigulėjimą prie Bažnyčios dušios nesupranta aiškiai dalyko. Be abejo priguleti prie Bažnyčios dušios sulig jų, yra tai turėti savyje malonės gyvybę, turėti tikėjimą ir meilę. Bet kodėl apie turinčiuosius tą tikėjmą ir meilę sakoma, jog jie prigulį prie Bažnyčios dušios? Nėra visai reikalo minėti čia Bažnyčios, jei nėra tarp to viršgamtinio gyvenimo ir Bažnyčios artimo ir vidujo sąryšio. Sakys mums, kad čia taip kalbama taisyklės pildymui, kad be Bažnyčios nėra išganymo. Bet nėra visai taisyklės pildymas, jei jos turinį naikiname. Visą-gi tos aksiomos prasmę naikiname, jei ardome vidujį ir artimą sąryši tarp malonės gyvybės ir prigulėjimo prie Bažnyčios kuno. Kitais žodžiais, tik Bažnyčia, tik Jos organizmas yra Kristaus mistišku kunu; o tą kuną gaivina Kristaus Dvasia. Taigi kaip musų kuno sąnariai, tik prigulėdami prie gyvo kuno, naudojasi dušios gaivinančia galybe, taip tik prigulinčiuosius prie Kristaus mistiškojo kuno-Bažnyčios tegaivina Jo Dvasia. Trumpai sakant, Bažnyčios dušia kuoartimiausiai yra surišta su Bažnyčios kunu. Norint naudotis Jos gaivinančia įtekme, reikia prigulėti prie Bažnyčios kuno. Ir šit mes vėl kitu jau keliu priėjome prie tos pat išvadas: jei prigulėjimas prie Bažnyčios dušios yra butinas priemonės butinumu, tą

ąatį reik pasakyti ir apie prigulėjimą prie Bažnyčios kuno.

Taigi visos lig šiol išdėstytosios nuomonės ir išriši-nėjimai nepasirodė užtektinais. Visutinkamiausieji iš jų, priėjus arčiaus pasirodė vien tik besiraitymais ir išsisukinėjimais. Įsikibę į žodžius ir formulas, bei tamsią frazeologiją jie, galima sakyti, temdo tik mintį. Reikia tat kitur tiesos pajieškoti.

III.

Musų aiškinimas nėra naujas. Randame jį pas senuosius teologus, labiausiai pas šv. Tomą[1]). Išpradžios nebuvo jis kaip reikiant apdirbtas; su laiku, pamažu tobulinosi, bet vis toje pačioje prasmėje sunaudodamas senųjų Tėvų materiolą, kad sutaisyti viską į mokslišką sintezę. Bet prisiminkime dar surinkę viską, kas lig šiol mums paaiškėjo.

Katalikų dogmatas yra, jog nieks negal buti išgelbėtas neprigulėdamas kokiu nors budu prie Bažnyčios kuno; tas prigulėjimas nuo pat Bažnyčios įstatymo yra reikalingas kaipo butina priemonė. Iš antros pusės, tikėjimas ir meilė suteikia išganymą; ir reikia pripažinti, jog daugelis tą tikėjimą ir meilę turi, arba turėti gali iš Dievo išganingos malonės, net nepažindami Bažnyčios.

Priešingumas kiekvienam čia matomas. Tik klausimas, ar yra jis vien tariamas, ar tikrai nesutaikinamas. Tikras priešingumas butu, jeigu prigulėti prie Bažnyčios galima butu tik visiems matomai, arba bent sau žinomai. Bet anot šv. Rašto žodžių „žmonės mato išvaizdą, Dievas gi—širdies gilumas“, taigi daugelis rodysis žmonėms anapus Bažnyčios esančiais, Dievo gi akyse jie bus tikrais Bažnyčios, Kristaus mistiškojo kuno, sąnariais. Čia ir gludi skyrius tarp noro ir buvimo, tarp intencijos ir tikrumos, tarp prigulėjimo prie Bažnyčios širdimi ir išviršinio, matomo sąryšio su Ja. Čia taipogi išrišimo šaknis. Bet dau-

[1]) Žiurėk „Summa Theol. III qv. 68 a. 2 apie krikštą, kaipo išganymo sąlygą; taipgi qv. 6 · a. 3 apie Eucharistiją, kaipo išganymo sąlygą.

gelis tų, kurie tankiai vartoja musų formulą, atkartodami išmoktąją per katekizmą lekciją, aiškiai nesupranta gilios tos formulos reikšmės. Taigi pasistengsime išdirbti sau aiškesnę nuomonę apie tą dalyką.

Jezus įsteigė Bažnyčią, idant Ji butu vienatinis išganymo šaltinis. Kaip kiekvienas išsigelbėti gali tik per Jezų, taip nieks negali buti išganytas, negu budamas Jo mistiško kuno sąnariu. Kristus netik sukrovė Bažnyčioje tikėtinųjų tiesų pilnybę; netik padarė Ją sakramentinių malonių dalytoja; Jis norėjo, kad paslaptinga Jo Dvasios į dušias įtekmė veiktu tik Jo mistiškame kune ir jas paliestu tik sulig jų prigulėjimo prie to mistiškojo kuno; Bažnyčioje ir per Bažnyčią Jezus šventina dušias krauju savo atpirktasias. Norint dalyvauti Dievo gyvybėje, reikia prigulėti prie mistiškojo Kristaus kuno. Tik per Bažnyčią galime buti įkunyti į Kristų. Štai apreikštoji tiesa, su kuria nuo dabarties reikia skaitytis, norint suprasti apveizdingąjį duši se veikimą, norint suprasti išganymo ekonomiją. Ši tiesa išreiškiama yra aksiomoje: „Be Bažnyčios nėra išganymo“. Taigi kiekviena dušia, norėdama per Jezų gyventi Dievo gyvenimu, tur daryti ką tik įmano, idant įeitu į Bažnyčią, kurioje tik ta gyvybė veikia.

Bet daugeliui tas realis įėjimas į Bažnyčią yra visai neprieinamas. Jie nežino, kas tai yra Bažnyčia, kas tai yra krikštas, įkunijąs mus į Bažnyčią. Argi jie turės atsakyti už savo nepergalimąją ignoranciją? Dievas to viršgamtinio labo galėjo jiems ir be jų kaltybės nesuteikti, nes labas tas yra dovanai suteikiamas ir nieks netur tiesos jo reikalauti. Taip Dievas leidžia mažiems kudikiams mirti be krikšto, taip leidžia mirti vaikams nesuaugusiems dar ir negalintiems moralį gyvenimą suprasti. Kas kita yra su paaugusiais žmonėmis, subrendusiais moraliam gyvenimui. Pagal šv. Augustino kiekvienam suteikiamas yra įvairios ir ypatingos malonės; naudodamos tomis malonėmis dušia ir negirdėjusi Bažnyčios mokslo prieis neabejotinai prie išganymui reikalingos tiesos ir meilės.

Argi tat negalima sakyti, kad galima išsigelbėti ir be Bažnyčios, kad aksioma: „Be Bažnyčios nėra išganymo“ yra klaidinga? Į šitą klausimą dvejopas yra viens kitam ne prieštaraująs atsakymas. Jį suvieniję, gauname teologiškąjį klausimo išrišimą, pilnai atsakantį visam klausimo stoviui ir rišantį viską į harmoniškąją sintezę.

IV.

Visupirma galima pasakyti su šv. Augustinu, tik bent kiek griežčiau jo mintį išreiškus, jog aksioma—be bažnyčios nėra išganymo—reikia suprasti apie paprastąją Apveizdos ekonomiją, apie tai, kas įvyksta sulig paprastos tvarkos, neminint atskirų išimtinių atsitikimų, nei tų paslaptingų Dievo veikimo dėsnių kiekvienoje dušioje, kurių Viešpats mums nėra apreiškęs, o todel ir Bažnyčia neturi tam tikro mokslo, kurį galėtu mums paduoti[1].

Bažnyčia mokydama, kad be Jos nėra išganymo, nesako nieko apie atskirus, individualius nuotikius, apie išimtis, apie tai, kas pagal filosofų yra *per accidens.*

Ji nori tik pasakyti, jog Bažnyčią yra išganymo draugija ir jog kitų tokių draugijų nėra; užtat norintis išsigelbėti tur į ją įeiti. Dievas gi įsteigė Bažnyčią su tiek ženklų Jos dieviškos pasiuntinybės, su tiek platinimosi įrankių, su tokiu šviesos spindėjimu, jog paprastai imant, jei žmonės nesipriešintu tiesai, ar tai save aklindami, ar kliudydami šviesos platinimosi — visi galėtu pažinti Bažnyčios dieviškumą; pačių gi kaltė butu, jei prie to neprieitu. Užtat pagal tos paprastos tvarkos nei vienas nebutu išganytas neįejęs į Bažnyčią.

[1]) Štai šv. Augustino žodžiai: Quoniam igitur divina Providentia, non solum singulis hominibus quasi privatim, sed non universo generi humano tanquam publice consulit: quid cum singulis agatur, Deus qui agit atque ipsi cum quibus agitur sciunt; quid autem agatur cum genere humano per historiam commendari voluit et per prophetiam“. De vera religione c 25 n 46 (Mique XXXIV col 142). Tas pas tekstas puikiai išaiškintas pas *Billot* I c. p. 121—122. Šv. Augustinas sako, kad tie visi, kuriuose Dievas veikia, gerai žino apie tą veiksmą. Tiesa, bet daugume atsitikimų žinojimas yra netobulas: jaučia jie malonės palietimus, bet nežino, iš kur jie eina, nei kur jie juos veda.

Bet Dievas norėjo, idant tos apveizdingos tvarkos įvykdinimas prigulėtu taipogi ir nuo žmonių valios. Liuosai priešindamas Dievo sumanymams, stengdamos eiti prieš Jo malonę, ardydamas Dievo įstaigų pasekmingumą, žmogus turi abejotiną privilegiją ne tik pats užmerkti akis prieš šviesą ir apkursti malonės šauksmams, bet ir kitus apkurtinti ir apjakinti. Nežiurint į tą žmonių pasipriešinimą, Dievas gal betarpiškai su dušiomis susieiti. Bet gi Bažnyčia pasiliekta paprastu ir normaliu Jo veikimo budu, tiesos skelbėja ir Jo malonių dalintoja. Savo mokyme Ji gali, ir net privalo ginti tą Apveizdos ekonomiją: nes argi nereikia, idant Bažnyčia skelbtu Jezų ir įsakinėtu vartoti Jo įsteigtas priemones. Jai tai pridera tuo labiau, kad reikia butinai sustabdyti indiferentistus ir sunaikinti suprantamą žmogaus palinkimą tverti savotišką religiją, arba rinktis pagal noro vieną iš be sivaržančiųjų tarp savęs. Taigi iš to viso aišku, kad Bažnyčios skelbiamoji aksioma pasemta yra iš Dievo apreiškimo ir skelbiama yra Jam liepiant.

Toksai klausimo išrišimas, išskiriąs paprastąją mums apreikštąją Dievo Apveizdą nuo nepaprastosios, slaptu pa pildančios antrykščių priežasčių neužtektinumus ir prieš ginybes — yra geras ir priimtinas: aksioma tuomet apima tai, kas yra *per se*, išėmus tai, kas *per accidens* atsitinka apima visuotinąją o ne smulkmeningąją išganymo ekonomiją.

Ir tenesako mums, kad tas aiškinimas yra tiesos tu rinio slėpimas, klaidinimas. Nes tikras dalykų stovis arčiaus, negu iš pirmo žvilgterėjimo išrodo, sutinka su taip vadinamaja paprastaja išganymo ekonomija. Ištikro kaip galima imti iš Bažnyčios peną, naudotis Jos skelbiamąją tiesa ir Jos malonėmis, o nedasiprotėti, ką Jai esame skolingi? Visi krikščionis, galima sakyti, yra apkrikštytais katalikais: nes krikštas ne į sektas atskalas įveda, bet į tikrąjį Kristaus Bažnyčią. Tuo budu kiekiena Dievo suteikiama malonė—ar tai klaidatikiams ar atskalunams per apeigas, per priėmimą sakramentų—eina iš Bažnyčios. Jos viršgimtinis mokslas visuomet yra Jezaus mokslu, kurį Ji skelbė ir tebe-

skelbia savo vaikeliams. Tas mokslas plusdamas klaidatikių ir atskalunų takais nebeprieina grynas, bet prisimaišo ten klaidų; vienok kas gryno priplaukia lig sektų, tas kilęs yra iš dieviško šaltinio ir ateina per Bažnyčią. Taippat yra su liturgija ir sakramentais, *servatis servandis.*

Net ir nekrikščionis, pasiekantis butinąjį tiesos pažinimą ir meilę, neapsakomai daug naudojasi Bažnyčios spinduliavimu ir Jos paslaptinga įtekme. Nekalbant jau apie Jos maldas, išprašančias Dievo malonę, visas pasaulis prisisunkęs yra krikščioniškų idėjų, pilnas yra Dvasios, kuri gaivina Bažnyčią ir jaučiama yra visur; nors iškarto ir nematyti, iškur Ji kilsta ir kur traukia. Pasakiau jau, kad Ji kilsta iš Bažnyčios, bet ir traukia Ji palankias dušias taipogi Bažnyčion Nes dalyvaudamos apreikštojoj tiesoj ir dvasiškame gyvenime, tos dušios paties Dievo yra vedamos prie Bažnyčios. Susitikę su Ja savo kelionėje, tokie žmonės pažins Bažnyčią, ačiu tam tikrai jų pačių dvasios su Dvasia gyvuojančia Bažnyčioj paslaptingai giminystei. Nesutikdami gi Bažnyčios, jie bent keliauja į tą pusę ir yra palinkę priimti Kristų Jo mistiškame kune. Taigi tie žmonės, galima sakyti, savotiškai priguli prie Bažnyčios. Tuo labiau, kad visas malones jie gauna tik per Kristaus mistiškojo Bažnyčios vado nuopelnus, o tos malonės plusta irgi iš šaltinio, trykštančio Vado mistiškame kune; jos yra suteikiamos, idant gavusieji pasiektu kuomet nors gyvą vienybę su tuo mistišku kunu. Jie priguli prie Bažnyčios širdimi ir belaukdami pilno įkunijimo į Kristų ar tai čia ar aname gyvenyme, jie jau vaikščioja Bažnyčios tiesos spinduliuose, jie jau gyvena jos gyvybe.

Taigi juo labiaus įeinama į dalykų vidų, tuo daugiaus matome surištų su Bažnyčia dušių, kurios išpradžios rodėsi visai su Ja nesujungtos. Beliekta tik padaryti visai aiški išvada, jog Bažnyčia yra vienatinė išganymo draugija, jogei kiekvienas išsigelbstąs priguli prie Bažnyčios ir išganymą gauna tik per sąryšį su Ja.

Žinoma, klaidatikių, atskalunų ir stabmeldžių padėjimas daug skiriasi nuo tų, kurie priguli prie Bažnyčios. Kuomet šitie plaukosi, taip sakant, gaivinančiame malonės

ir tiesos vandenyje, anie sulyginamai gauna tik lašelius, išsisunkiančius per storą ir kietą uždorį. Dievas jiems duoda tik kas yra butinai reikalinga, kad nenumirtu iš vargo ir bado, bet kaip tas yra maža gret su gausumu viršgimtinių gerybių, kuriomis yra apipilti savieji, esantieji Bažnyčioj. Yra tai tik krintantįs nuo sunų stalo trupiniai, kuriuos skubiai gaudo išalkę svetimieji.

Bet ir tuos likučius suteikia Dievas, taip sakant, slapta, kaip Tėvas išmaldą atskirtam nuo dalies sunui... Aiški yra Jo intencija, idant visi žmonės butu arba pasidarytu Jo tikrais vaikais didžios šeimynos, Bažnyčios sąnariais. Jis geidžia, idant tas susivienijimas visų bandų į vieną burį įvyktu per Jo malonę, per Bažnyčios rupestį, per Jos skelbimą, kurs yra normalis tikėjimo ir viršgimtinės tiesos kelias. Suprantamas dabar dalykas, kodel Bažnyčia gailisi tų, kurie sėdi tamsybėse ir mirties užuksmyj: Ji žino, kad neišpildytu savo pasiuntinybės ir apleistu savo priedermes, jeigu nedarytu visko, kas tik galima, idant visiems suteikti gyvybės ir tiesos turtų, Joje sukrautų. Už tat siunčia Ji savo apaštalus, pasaulin, kaip siuntė Jezus savuosius, kaip Patsai buvo Tėvo siųstas. Ji žino, kad apaštališkame darbe, maldose, aukose spėkų įtempimas minkština Dievo širdį ir prilenkia Jį duoti gausesnių malonių tiems, kurių nepasiekė stačiai Bažnyčios misionoriai. Ji žino, kad tokiu budu Ji užsitarnauja tautų motinos vardą, nors ir nejaučia jų savo viduje. Ji netik nemažina savo apaštališkos liepsnos, motiniška Jos meilė stumia Ją suteikti kuodaugiausiai savo gyvybės toms dušioms, kurios ačiu paslaptingam Dievo veikimui šiaip ar taip prie Jos priguli.

Tos išvados dar labiaus paaiškės, jeigui ištirsime, ar dušios, kurioms aplinkybės neleido pažinti ir matomai susirišti su Bažnyčia, ar jos vienok tikrai yra surištos nematomai su Ja, ar priguli prie Jos realiai širdimi, ir kokiu budu tas darosi. Kitaip sakant, reikia išaiškinti neaiškų geismą, „votum implicitum“, o tas išaiškinimas užbaigs klausimą. Augščiaus gi padarytieji pastebėjimai palengvins tą darbą.

V.

Skirstymas tarp **fakto** ir **geismo** yra senas. Jau šv. Ambroziejus jį vartoja; mirus katekumenu ciesoriui Valentinionui, tas šventasis tvirtina jį esant išganytu, nes jisai troškęs krikšto[1]).

Teologai suvartojo tą skyrstymą: šv. Tomas tankiai jį primena, k. a. augščiau paminėtose vietose apie krikštą ir Eucharistiją. Tuomi buvo jau tyliai nurodyta, jog jis galima vartoti ir Bažnyčios klausime, o su laiku jis ir visai ten pritaikintas tapo.

Taigi sakoma, jog **prigulėti prie Bažnyčios reikia butinai**; tik faktiškas prigulėjimas **nėsą butinas**, užtenką esą **prigulėjimo širdimi, noru**, „voto".

Kaip gi reikia suprasti tą norą? Iš pirmo pamatymo rodosi dalykas negalimas: negalima juk geisti to, ko nežinome. Na, o žmones apie kuriuos kalbama, juk visai nežino Bažnyčios, arba bent nepažįsta Jos išganingumo. Čia vėl iškilsta dieviškos intencijos idėja ir realybė tų dalykų, apie kuriuos ką tik kalbėjome. Bet reikia suprasti kiekvienos dušios subjektivų veikimą. Po Dievo įtekme dušia vienija savo protą su dieviška tiesa, priimdama tai, kas jai apreiškiama; jungia taipgi savo valią su Dievo valia, norėdama to, ko Dievas nori, pildydama Jo valią, t. y. elgdamos sulig savo sąžinės balso. Suteiktoji šviesa tankiai nėra pilna, bet valia, noras trukumą papildo; nerėdama to, ko Dievas nori, vienydumos su Dievo valia, įeina ji pilnai į Dievo tikslus ir užmanymus.

[1]) „*De obitu Valentiniani*", n. 53 — 53. „Sed audio vos dolere, quod non acceperit sacramenta baptismatis Dicite mihi quid aliud in nobis est nisi voluntas, nisi petitio? Atqui etiam dudum hoc voti habuit, ut et antequam in Italiam venisset, initiaretur, et proxime baptizari se a me velle significavit, et ideo prae caeteris causis me accersendum putavit. Non habet ergo gratiam, quam desideravit; non habet, quam poposcit? Certe quia poposcit accepit... Qui habuit spiritum tuum, quomodo non accepit gratiam tuam? Aut si quia solemniter non sunt celebrata mysteria, hoc movet; ergo nec martyres si catechumeni fuerint, coronentur: non enim coronantur si non initiantur. Quod si suo abluntur sanguine, et hunc suo pietas abluit et voluntas". Taigi sulig šv. Ambroziejaus mokslo troškimas kaip ir kentėjimas lyginasi su vandeus krikštu.

Tetur ji vieną tik norą pažinti Dievo valią ir ją pildyti. Toks noras, aišku, yra paslėptas meiles akte.

Tame tatai nore ir yra paslėptas neaiškus geismas prigulėti prie Bažnyčios pagal išgalėjimą. Dušia norinti gyventi dieviška gyvybe, tuo pačiu nori gyventi normalėje atmosferoje, kur ta dieviška gyvybe veikia, kur Dvasia Šventoji pilnai savo įtekmę daro. Tas geismas yra paslėptas, neaiškus, nes aiškų geismą duoda tik pilnas pažinimas Bažnyčios, kaipo vienutinai išganingos Draugijos. Bet tame slaptame geisme yra viskas, kas yra ir aiškiame, nes vieno ir antro ribos — yra Dievo valia ir dušios su ja susitaikymas.

Suprantame dabar, kad galima širdimi prigulėti prie Bažnyčios nei žinote nežinant apie Bažnyčios buvimą. Pasilieka tik ištirti, kiek tas prigulėjimas noru gal lygintis su realiu prigulėjimu. Žmonėms paprastai išrodo, jog tarp tų dviejų prigulėjimo rųšių nėsame lygumo. Bet taip išrodo vien delto, kad mes užmirštame, jog žmogus savyje to noro nemato.

Nes pažinusiam tą norą, jo lygybė su tikruma tuojaus apsireiškia, bent esencialiuose dalykuose. Ir ištikrųjų argi nepripažįstame to pas musų atskirtus brolius anglus, arba pravoslavus-rusus, matydami juos tikėjimu ir darbu esant surištais su Kristum, o nežinant apie vienatines Rymo Bažnyčios teises. Jie yra tikros Bažnyčios avįs, tik sutelktos į svetimą burį, be jų žinios. Bet jas mes laikome tikru Kristaus buriu, nes širdimi jos priguli prie Jo avijos, nežiurint į akcidentalį apsirikimą. Tas pats yra ir su tais, kurie rodosi negalį turėti jokio sąryšio su Kristum, tas pats yra su kiekviena krikščionijos atskala.

Dievo akyse tas dar aiškiau atrodo. Žmonėms tik paviršutinybę matant ir paviršutinai sprendžiant, Dievas mato širdis, dušias. Jam svarbųs yra tik doros ir religijos dalykai. Doros gi ir religijos dalykas yra vidaus palinkimas, noras; visa kita semia iš ten dorišką ją ir religijinę vertę. Sulig moralistų mokslo, yra blogų ir gerų daiktų; o Tomas Akvinietis su paprastu sau aiškumu nurodo, jog daiktų blogumas ar gerumas priguli nuo jų suvartojimo veiksme; į doriškąją sritį įžengia jie tik kaipo išviršiniai elementai vidaus veiksmų, duodančių jiems išvaizdą.

Taigi Dievui dušios yra tuomi, kuomi jos yra viduje, vidaus palinkimu ir noru. Išviršinis pasielgimas yra svarbus, bet svarbumą savo pasemia iš dušios, iš širdies, iš intencijos. Suprantamas tatai dalykas, jogei Dievui matomas išviršinis prigulėjimas prie Bažnyčios yra antrykščiu dalyku. Skirstymas tarp matomo ir nematomo tik mums yra reikalingas—Jam viskas yra matoma. Jau šv. Jonas Chrizostomas sako, jog Dievui noras atsveria faktą[1]. Yra tai pripažinimas kitais žodžiais musų augščiaus pastatytosios lygybės tarp geismo ir tikrumos Dievo akyse.

Taigi galima sakyti, jogei visi tie priguli prie Bažnyčios, kurie turi tą tikėjimo ir meilės vienybę.

Nustačius tai, kad Dievas riša nematomai geros valios dušias su Bažnyčia ir su savo malone, reikia vienok, pasiremiant ant pradžioje minėtųjų tekstų, pasakyti, kad prigulėjimas prie Bažnyčios nėra tai predermė abejotina ar pašalinė, priešingai yra tai gyvenimo ar mirties klausimas. Dievas tuos ryšius daro tik su tais, kuriuos mato norint susirišti su Savimi matomai, ir tiek tik, kiek jų pastangos tą norą parodo.

Užtat netik negalima ką nors spręsti prieš matomo prigulėjimo butinumą, bet aiškiai reikia pasakyti, jog tai yra priedermė kiekvieno žmogaus, kuriam tas klausimas iškilsta, jieškoti tikrosios Kristaus Bažnyčios ir suradus prie Jos prisidėti.

Taigi nežiurint į tai, kad formaliai galima butu pasakyti, jog tos dušios priguli prie Bažnyčios arba jog jos nepriguli, bet po teisybei, atsižiurint į dalyko esybę į jų prigulėjimą bent noru, reiktu visad sakyti, kad jos priguli prie Bažnyčios, kadangi nors nepriguli ž m o n ė m s m a t o m a i, tečiaus priguli D i e v u i m a t o m a i. Nes buti mistiškojo Kristaus kuno sąnariais, yra buti Jo Bažnyčios sąnariais.

Bet iš to, kad yra išganytųjų ir už Bažnyčios krantų negalime spręsti, jog tenai yra išganymas lygiai, kaip ir Bažnyčioj; nes jei kas ir išsigelbsti nebudamas matomai Bažnyčios sąnariu, išsigelbsti tik per Bažnyčią ir vien tik dėlei nematomo prie jos prigulėjimo.

---

[1]) Toji pat mintis yra ir pas šv. Ambroziejų, įaugščiaus privestame tekste, tik truputį kitaip išreikšta.

Dabar suprantamas yra dalykas, kodel Bažnyčia nuolat skelbia ir įsakinėja tikintiesiems tą seną aksiomą: „Be Bažnyčios nėra išganymo“. Leisdama sakyti, kad galima išsigelbėti Bažnyčioje lygiai kaip ir už Bažnyčios, —Ji tuo pačiu prarastu apreikštąją tiesą,—įsteigimą per Kristų Bažnyčios, kaipo vienatinai išganingos draugijos, panaikintu tikrąją reikšmę daugelio šv. Rašto tvirtinimų, Bažnyčios padavimų, kuriuose ta Dievo intencija yra aiškiai išreikšta. Išnyktu taipogi Kristaus atėjimu pasaulėn įvesta atmaina išganymo ekonomijoje.

Čia gal kas pasakys, jog galima sakyti, kad b e J e z a u s n ė s ą i š g a n y m o. Tai tiesa, bet iš kitos šalies tas tvirtinimas privestu maždaug prie tų pačių sunkenybių, versdamas vartoti tas pačias distinkcijas, kaip ir tvirtinimas: „Be Bažnyčios nėra išganymo“. Bet jau tuomet nebsuprantama butu, kokioj reikšmėje galėjo šv. Jonas sakyti, jog Jezus turėjo mirti „idant susivienyti viename kune išblaškytus Dievo sunus“. Nesuprantami butu Jezaus žodžiai: „Turiu ir kitas avis, kurios nėra iš šito burio; reikia, idant ir jas atvesčiau, ir idant klausytu mano balso ir butu viena avija ir vienas ganytojas“. Nesuprantamas butu šv. Ciprijono energiškas išsitarimas, jog „nieks negali turėti Dievą Tėvu, neturėdamas Bažnyčios motina“; nei tiek formulų, kur sakoma Bažnyči esant dušių motina; nei šv. Irenėjaus žodžiai, jog Bažny čia yra Kristaus turtų sandėlis, jog kur yra Bažnyči tenai ir Dievo dvasia. Ir prisieitu vienu patraukimu pe braukti Evangeliją arba atsisakyti surasti priimtiną reik mę Jezaus žodžiams apie krikšto butinumą. apie apašta galybę atleisti nuodėmes, apie įtikėjimo į Evangeliją b tinumą ir tt.

Taigi negalėdama leisti krikščioniškos tiesos rui suirti, Bažnyčia budama, sulig šv. Povilo tos tiesos šulu pamatu, priversta yra išpažinti ir įsakinėti tą dogm taip gerai išreikštą aksiomoje: „Be Bažnyčios nėra iš nymo“. Ji pasitiki savo teologais ir apologetais, kad kaip reikiant išaiškins tą tiesą. išguldys ją tikroj šviesoje; jie parodys, jog Bažnyčia skelbdama tą tiesą nepriešta sau nei neatsisako tvirtinti, jog pražuti galima tik per

kaltybę, jog Dievas ir dabar turi Jam priklausančių dušių, Jo gyvybe gyvenančių, nors matomai neprigulinčių prie Bažnyčios ir ne semiančių tos gyvybės paprastai iš Bažnyčios mokslo ir sakramentų šaltinio; tikisi jog jie išrodys, kokiu budu Bažnyčia, budama svarbiausioji priežastis to paslaptingo gyvenimo, tų nematomų santikių su mistišku Kristaus kunu, neišsižada vienok idėjos to mistiško kuno esybinės matomybės[1]).

Vertė *Br. Bumšas.*

[1]) *Musų* nuomone, gvildenant mokslą apie tai, jog „be Bažnyčios nėra *išganymo*“, reikėtu įvesti dar vienas skirstymas- tarp Kristaus įsteigtos *Bažnyčios* ir *Dievo Karalystės*, kurią Kristus taipgi dažnai žmonėms skelbė. Laikyti tuodu dalyku per vien butu nemaža klaida. Įsteigimas Dievo Karalystės ant žemės — tai vyriausis Kristaus pasaulin atėjimo tikslas. Bažnyčia gi yra vienu iš svarbiausių įrankių tam tikslui įvykdinti. Paprastu budu įeiti Dievo Karalystėn negalima kitaip, kaip tik per Bažnyčią. Toki yra Dievo valia. Bet iš kitos šalies Dievas, kaipo absolutus savo karalystėje Karalius, gali padaryti šimtį ir kiekvieną geros valios ir tyros širdies klaidatikį ir net pagoną gali tiesiog įvesti savon karalystėn, nevesdamas per matomąją Bažnyčią. Ta Dievo Karalystė — ši nematoji mums Dievo Bažnyčia arba Bažnyčios dušia. Ji daug plačiau siekia negu Bažnyčia matomoji arba Bažnyčios kunas. *Red.*

15,-

4,30€

